

Vennesla kommune

Nåsituasjon og utviklingstrekk

Kunnskapsgrunnlag til
kommunal planstrategi for Vennesla 2024-2027

INNHold

1. Kunnskapsgrunnlag for bedre planlegging	3
2. Befolkningsutvikling og -sammensetning	3
3. Oppvekst og levekår	6
4. Levevaner og helse	8
5. Næringsutvikling og arbeidsliv	11
6. Miljø, klima, areal, energi og forbruk	16
7. Samfunnssikkerhet og beredskap	18
8. Kommunens økonomiske situasjon	20
9. Kommunens hovedutfordringer	21
Informasjonskilder	21

1. Kunnskapsgrunnlag for bedre planlegging

Regional og kommunal planlegging er fylkeskommunenes og kommunenes viktigste styringsverktøy for en bærekraftig samfunnsutvikling. Planene må bygge på et oppdatert og godt kunnskapsgrunnlag for å ta tak i aktuelle utfordringer, og for å sikre at nasjonale rammer og mål følges opp (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2023).

Kommunestyret i Vennesla skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering utarbeide og vedta en kommunal planstrategi (jf. plan- og bygningsloven § 10-1). En planstrategi skal omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden.

Hensikten med planstrategien er å styrke den politiske styringen lokalt av hvilke planoppgaver som skal prioriteres og tydeliggjøre at planleggingen skal være behovsstyrt og ikke gjøres mer omfattende enn nødvendig. For å gjøre disse vurderingene, legges det til grunn et kunnskapsgrunnlag som fremmer nåsituasjonen og utviklingstrekk for Venneslasamfunnet.

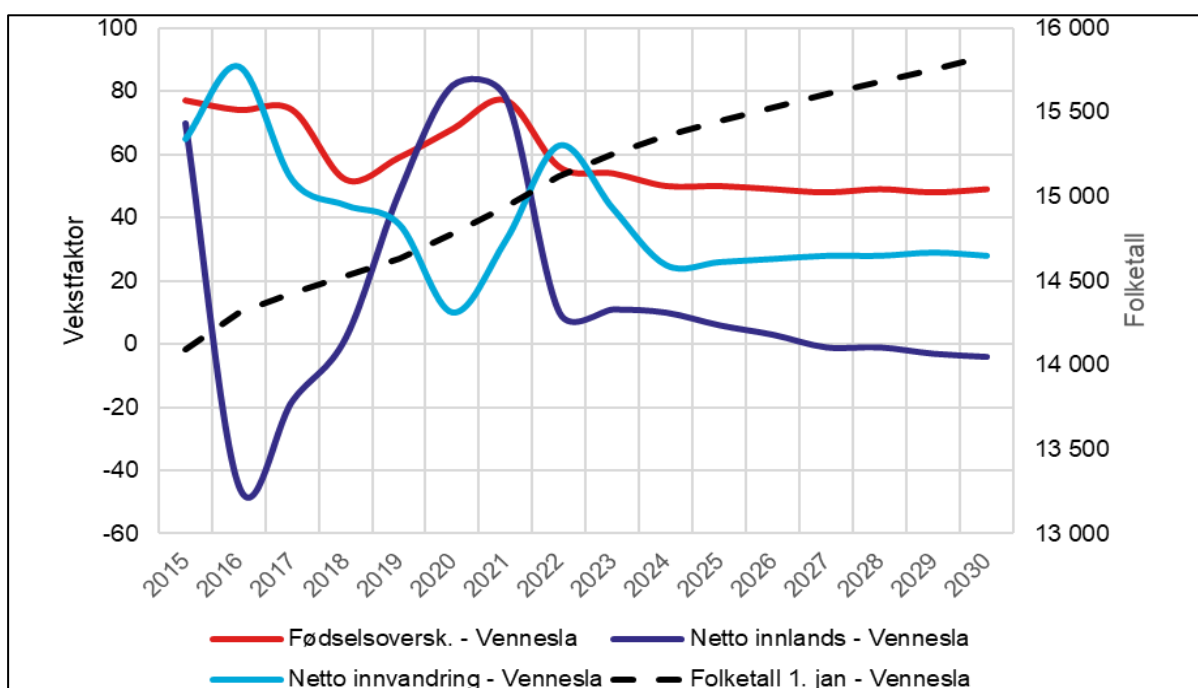
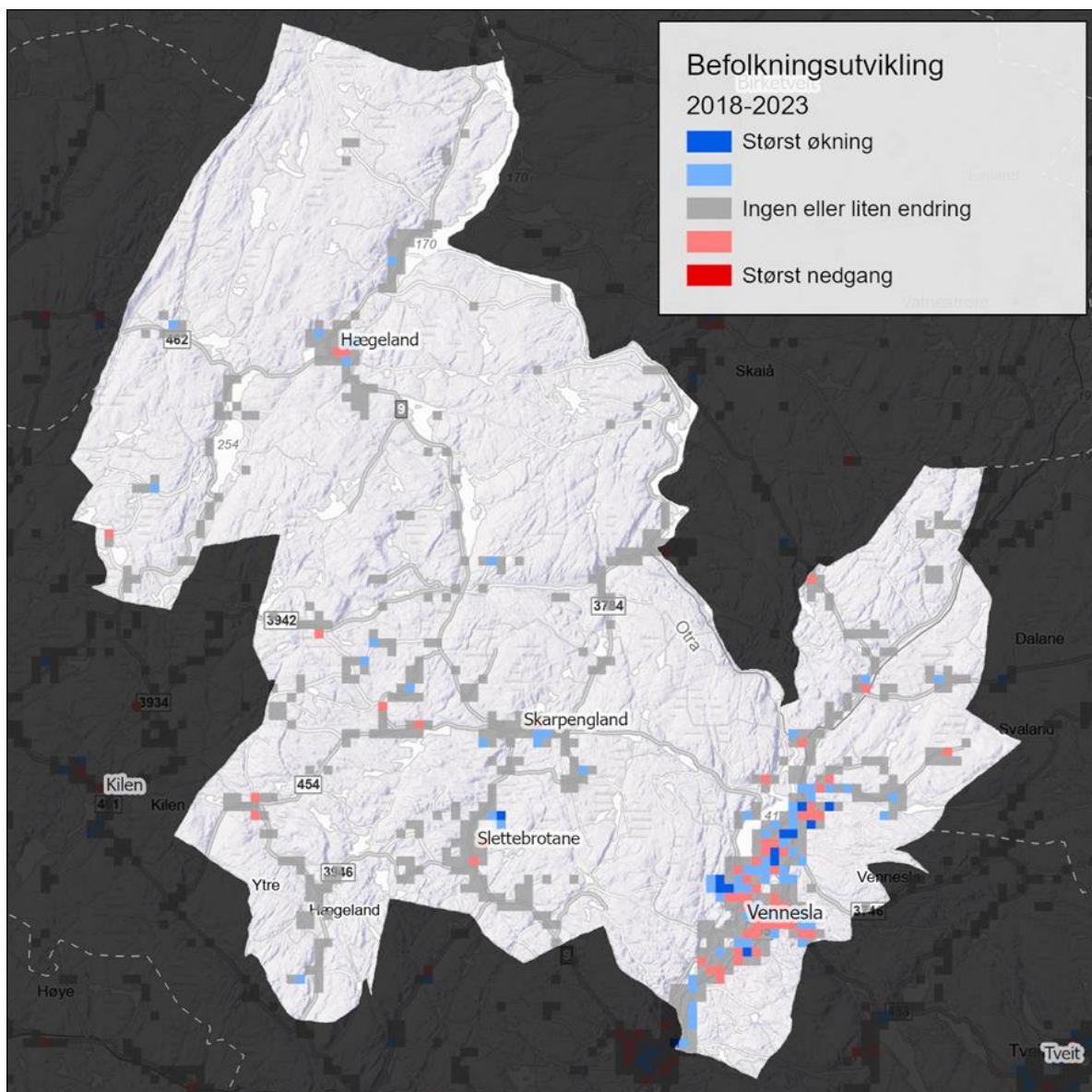
Folkehelseloven § 5 sier at kommunen skal ha nødvendig oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i kommunen. Folkehelse i plansammenheng refererer til hvordan samfunnsplanlegging, inkludert infrastrukturutvikling og utforming av offentlige områder, påvirker den samlede helsen til befolkningen. Bare 10 % av den samlede helsen skapes i helsevesenet, 90 % av helsa vår påvirkes av helt andre sektorer som oppvekst, kultur, vann og næring. En helhetlig innsats på folkehelsefeltet er derfor avgjørende for å skape sunne, bærekraftige og trivelige lokalsamfunn.

2. Befolkningsutvikling og -sammensetning

Venneslasamfunnet er med sine 15 510 innbyggere (1. kvartal 2024) en av Agders største kommuner. Vennesla er en kommune i vekst, med en registrert økning på 1,1 % i folketall i 2022. SSB spår en videre befolkningsøkning som følge av positivt fødselsoverskudd og positiv netto innvandring. Det er likevel ventet en svak negativ trend i fraflytting fra kommunen til fordel for andre norske kommuner. Totalt er det ventet at befolkningstallet stiger til 17 037 innbyggere i 2050, men med en avtakende tendens. Lav befolkningsvekst er en nasjonal trend, og vil etter hvert medføre en aldrende befolkning.

Fra 2018 til 2023 vokste folketallet i Vennesla med 762 personer (5,2 %), og var i perioden blant kommunene på Agder med sterkest vekst. Størsteparten av veksten kom sentralt, i Vennesla og på Moseidmoen (627 personer). Også Homstean (51) og Kvarstein (42) vokste en del.

I perioden 2017-2022 ble det igangsatt ca. 100 boliger i året, hvorav ca. 25 % var eneboliger. Det er 6 674 boliger i kommunen (beboede og ubebodde).

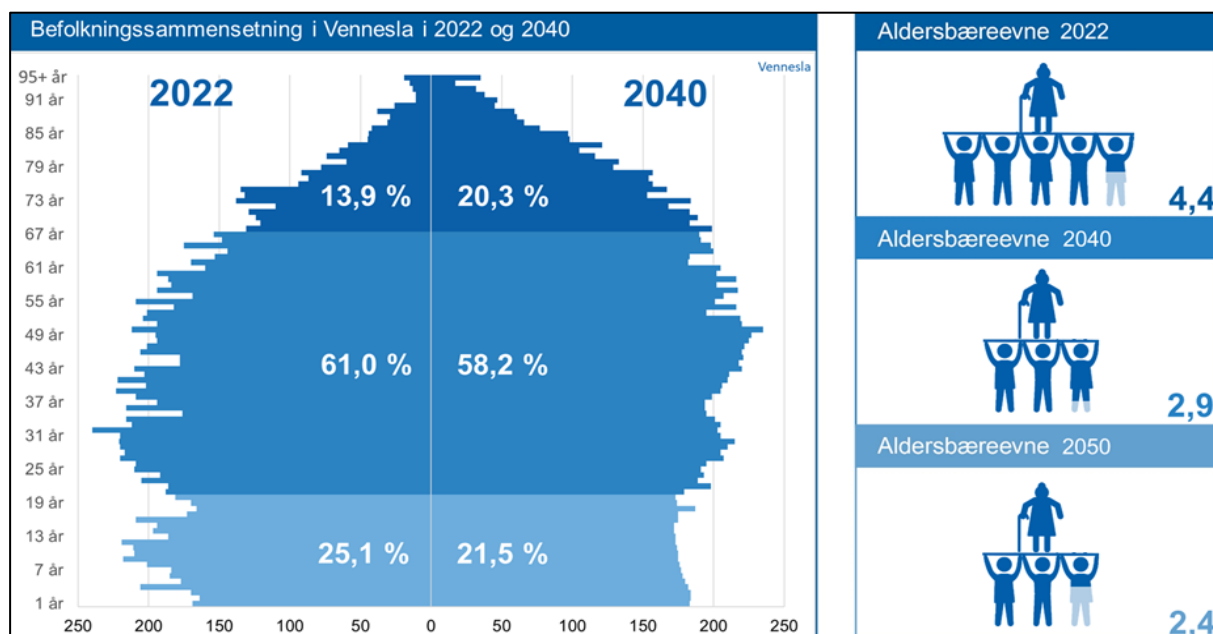
I dag er forventet levealder for kvinner 83 år, mens forventet levealder for menn er 79 år. Personer per husholdning i Vennesla kommune er 2,26, noe høyere enn gjennomsnittet i Agder på 2,16.

I årene fram mot 2040 vil antallet innbyggere over 65 år øke med nesten 70 %. Det er gruppen med de aller eldste som øker mest. De mellom 80-89 år er det forventet en økning på 112 %, mens gruppen over 90 år forventes økt med 147 %. I samme tidsrom vil aldersgruppen 0-19 år antakeligvis bli redusert med 6 %, mens gruppen med yrkesaktive 20-64 år vil øke med kun 4 %. Det innebærer en minsket andel i yrkesaktiv alder i forhold til den voldsomme økningen i andel eldre over 80 år. Dette vil gi kommunen utfordring med å skaffe nok kvalifisert arbeidskraft samtidig som behovet for kommunale helsetjenester øker.

Med bakgrunn i høy forventet levealder og mange i de eldste aldersgruppene, vil det bli langt flere med aldersrelaterte sykdommer. Det vil blant annet bli en dobling av personer med en demenssykdom. Fra ca. 239 i 2020 til ca. 474 i 2040. På bakgrunn av dette kan en forvente en endring i tjenestebehovet frem mot 2040. Antall mottakere av institusjon- og hjemmetjenester forventes å øke kraftig. Samtidig antas det at det vil være en minskning av antall barn i grunnskolen fra 1 994 elever (2021) til 1 736 (2040).

Dette får konsekvenser både for samfunnet og for Vennesla kommune som tjenesteleverandør, og må ligge til grunn for alle prioriteringer vi gjør.

Aldersbæreevnen viser forholdet mellom den yrkesaktive befolkningen og den eldre delen av befolkningen. Dersom SSB's framskriving slår til, vil aldersbæreevnen synke fra dagens 4,4 til 2,9 i 2040 og 2,4 i 2050 (se figur nedenfor). Vennesla kommune ligger bedre an enn gjennomsnittlig tall for Agder hvor aldersbæreevnen er 3,7 i 2022 og 2,5 i 2040.

Figuren viser befolkningssammensetning for 2022 og 2040 og aldersbæreevne for 2022, 2040 og 2050.

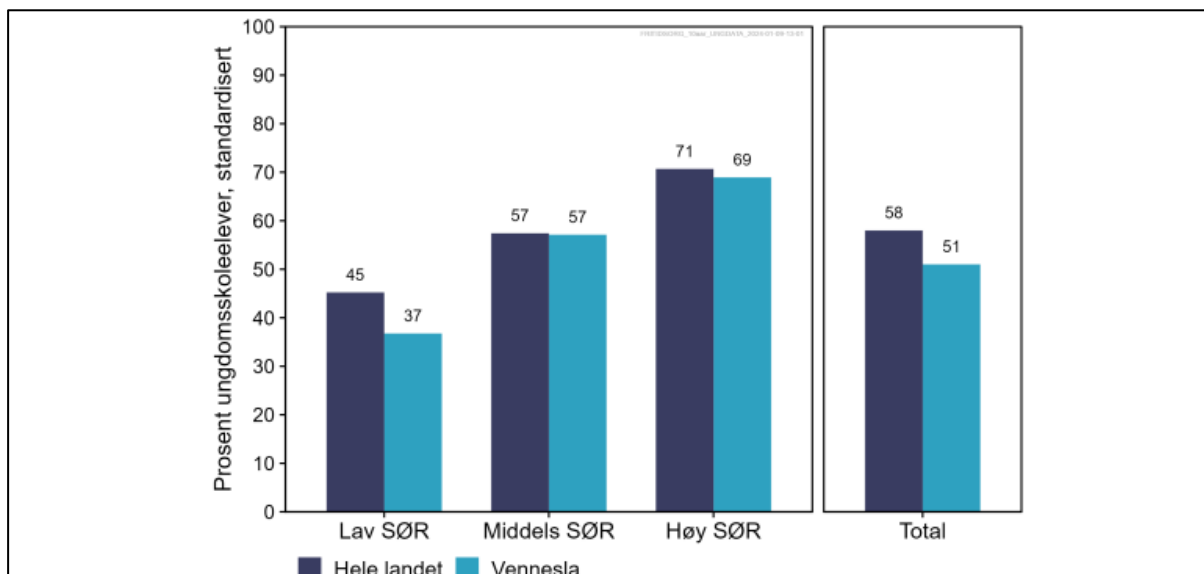
3. Oppvekst og levekår

God utdanning skal fremme barn, unge og voksnes utvikling av ferdigheter og holdninger, slik at de opplever å mestre eget liv. God utdanning skal bygge kompetanse til å delta i arbeidsliv, samfunn og være en del av et mangfoldig og inkluderende fellesskap. Utdanning er en av de viktigste indikatorene for gode levekår og folkehelse. God utdanning skal skje i et trygt og godt læringsmiljø, med en helhetlig tilnærming til barn og unges behov.

Andelen barn som bor i husholdninger med vedvarende lav inntekt, er høyere enn i landet som helhet. Vedvarende lav husholdningsinntekt vil si at den gjennomsnittlige inntekten i en treårsperiode er under 60 % av median husholdningsinntekt i Norge. Barn av sosialhjelpsmottakere antas å være en potensielt utsatt gruppe, både økonomisk og sosialt. Tall fra NAV viser at 21 % av alle unge i aldersgruppen 20-29 bosatt i Vennesla er oppført som mottakere av stønad eller «ingenting».

I kommunen er andelen unge (15-24 år) som står utenfor høyere enn i landet som helhet. Unge som står utenfor utdanning, jobb og opptrening er ofte relasjonelt sårbare og økonomisk utsatt. De har gjerne behov for voksne som ser dem. Utenforskap er en betydelig folkehelseutfordring i dagens samfunn. Forebygging av utenforskap avgjørende for å redusere helseforskjeller, forbedre sosiale og økonomiske forhold, og styrke samfunnets evne til å takle helsemessige utfordringer og kriser. Dette krever en helhetlig tilnærming til folkehelsearbeidet som adresserer underliggende årsaker til utenforskap og fremmer inkluderende og rettferdige samfunnsmessige strukturer.

Manglende mestring i skole eller jobb, psykisk eller fysisk sykdom, rus, mobbing, ensomhet, omsorgssvikt og fattigdom er alle eksempler på livssituasjoner som setter mennesker på sidelinjen. Et utenforskap har store omkostninger for den det gjelder, i tillegg til at et utenforskap et stort tap for samfunnet, og har store økonomiske kostnader. Både andelen barn som bor i husholdninger med vedvarende lav inntekt, og andelen barn og unge (15-24) som står utenfor utdanning, jobb og opptrening er høyere i Vennesla enn landet som helhet.

Figuren fra Ungdata (2022) viser ungdomsskoleelever som deltar i organiserte fritidsaktiviteter, etter familiens sosioøkonomiske ressurser. Viser lavere andel enn ellers i landet.

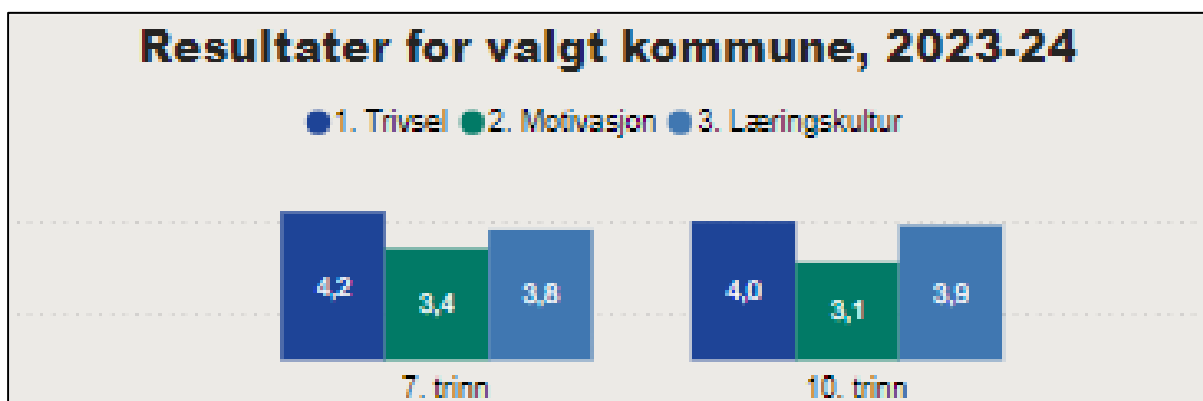
Vennskap kan bidra til barn og unges sosiale, emosjonelle og kognitive utvikling. I tillegg er vennskap en viktig kilde til økt livskvalitet, og er med på å forme de unges identitet og tilhørighet. Vennskap kan være viktig for utvikling av tillit og tilhørighet, som kan ha betydning for senere deltagelse i samfunns- og arbeidsliv.

Resultater fra Ungdata 2023 undersøkelsen gjennomført av 430 elever på ungdomstrinnet i Vennesla, viser at 10 % av elevene anser seg selv som mye plaget av ensomhet, og 14 % av elevene oppgir at de aldri har vært med i en organisasjon, klubb eller et lag.

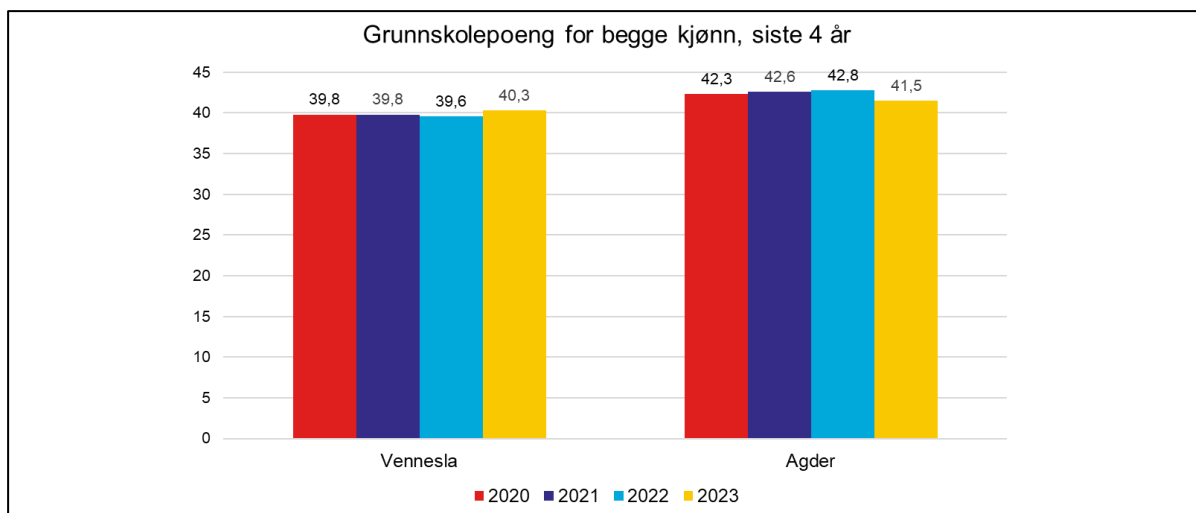
Når det kommer til helserelatert atferd oppgir 18 % av 17 åringene at de er fysisk aktive sjeldnere enn en gang i uka. Dette er høyere enn landsgjennomsnittet på 15 %. 40 % av elevene på ungdomstrinnet trener i idrettslag. Det er signifikant lav deltagelse i fritidsorganisasjon i Vennesla.

Viktige arenaer for forebygging av utenforskap er barnehage, skole, organiserte fritidsaktiviteter, og andre tilrettelagte møteplasser hvor barn og unge kan møtes. Vi må sikre at de som jobber med barn og unge har nødvendig kunnskap og rutiner for å fange opp og gi støtte og veiledning til barn og unge som av ulike grunner sliter med å etablere vennskskapsrelasjoner.

Oppvekstprofilen for Vennesla kommune 2024 peker på høy trivsel blant 7. klassingene i kommune (88 %), og at ungdom i Vennesla er godt fornøyd med kommunens treffsteder. Et godt skolemiljø er viktig for elevens læring. Agdertall sin statistikk på trivsel, motivasjon og læringskultur i 7. trinn og 10. trinn (skår fra 1 – 5) bekrefter at ungdom i Vennesla har høy trivsel, men peker også på noe lavere motivasjon (se figuren nedenfor).

Figuren nedenfor viser at Vennesla ligger under snittet for fylket for grunnskolepoeng for alle de siste fire årene. Grunnskolepoengene for 2020, 2021 og 2022 er basert på standpunkt, siden eksamener ble avlyst under pandemien. Dette gjør at grunnskolepoengene for disse årene ikke uten videre kan sammenliknes med andre år.

For de som gikk ut av videregående opplæring i 2021 var gjennomføringsgraden i kommunen 80,9 %. Dette er høyere enn snittet for Agder og Norge. Sysselsettingsandelen i Vennesla er på 73,8 % og ligger likt som snittet i fylket.

4. Levevaner og helse

Norge er blant landene i verden med høyest forventet levealder, og befolkningens **helse er i all hovedsak god**. De aller fleste barn og unge, voksne og eldre er friske.

Å ivareta innbyggernes helse har høy prioritet på statlig, regionalt og kommunalt nivå. God helse og livskvalitet er viktig for den enkelt innbygger og for samfunnet som helhet. Flest mulig skal klare seg selv lengst mulig og vi skal redusere helseforskjeller i befolkningen.

I tiårene fremover vil Norge få en betydelig eldre befolkning. Fra 2024 og framover vil antallet innbyggere som er 80 år og eldre mer enn doble seg fram til 2040. Denne utviklingen vil få stor betydning for hvordan byer, boliger, tjenester og infrastruktur planlegges og videreutvikles. Selv om helsetilstanden i den norske befolkningen generelt sett er god, er det økt sykdomsutvikling knyttet til livsstil og aldersrelaterte sykdommer. Sosiale ulikheter kan også medføre helseforskjeller.

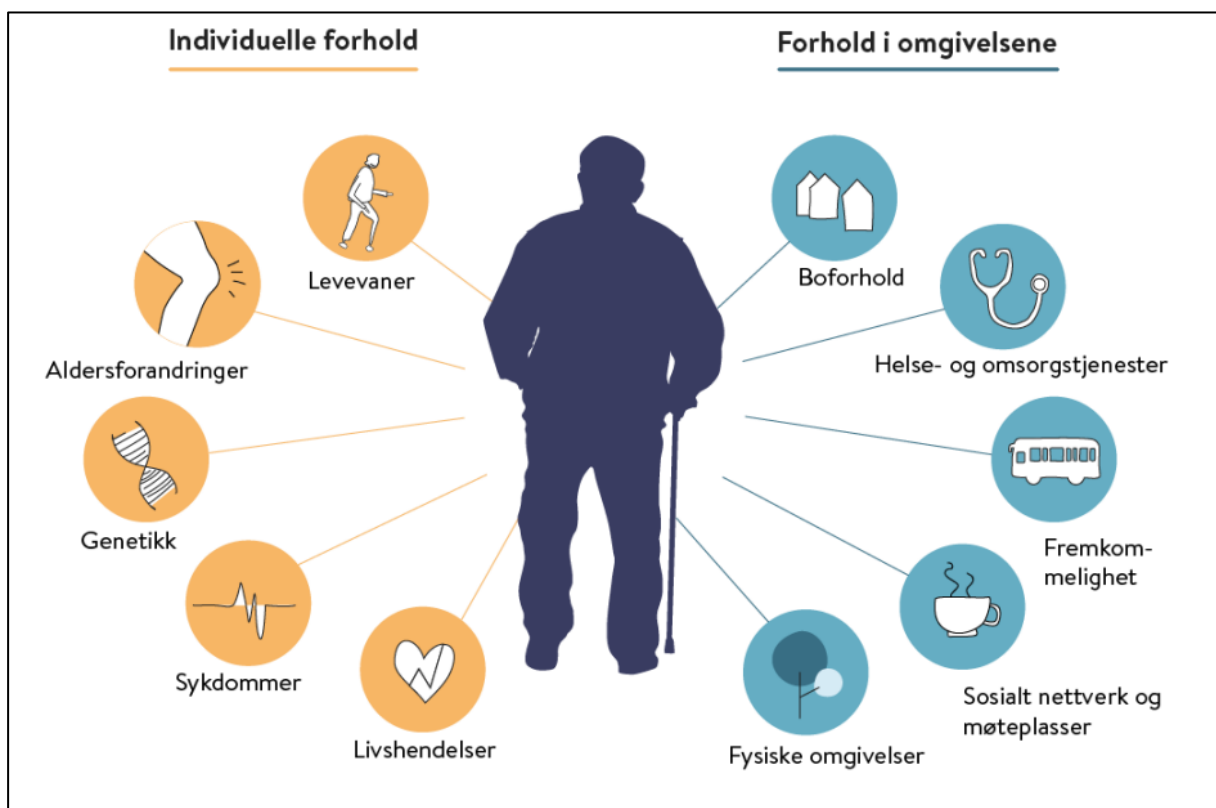
Alle mennesker kan påvirke helse og funksjon gjennom hele livsløpet, også i eldre år. For å sikre en god alderdom, er det viktig at hver enkelt tilrettelegger for vaner som fremmer helsen. En høy livskvalitet henger nøye sammen med god fysisk helse og færre psykiske problemer. Et godt folkehelsearbeid kan spare både den enkelte og samfunnet for kostnader.

Eldre er friskere og har bedre funksjonsnivå i dag enn tidligere, og de har kunnskap og ressurser som er viktige både i familien og i samfunnet. Flere enn tidligere står lengre i lønnet arbeid og mange eldre deltar i organisert frivillighet, passer barnebarn eller hjelper egne foreldre. Mulighet til å bidra styrker

opplevelsen av å ha verdi, fremmer fellesskap og gir mening. Det å delta, for eksempel som frivillig, kan ha stor betydning for å forebygge eller redusere isolasjon og ensomhet.

Med høy alder øker imidlertid forekomsten av ulike sykdommer og tap av funksjon, så de siste årene av livet blir hjelpebehovet like stort som tidligere. Ca. 43 % av de mellom 80 og 90 år har en helse- og omsorgstjeneste fra kommunen. Behovet øker til 85 % for innbyggerne over 90 år. Eldre med lav utdanning og inntekt har flere sykdommer og helseplager, og også kortere forventet levealder enn de med høy utdanning og inntekt.

Blant aleneboende er det stor variasjon i livssituasjon og levekår. Samtidig er det systematiske forskjeller mellom aleneboende og folk som bor sammen med andre. Dette vises blant annet ved lavere inntekt, dårligere helsetilstand og mindre sosial kontakt. De siste ti årene har andelen aleneboere i Vennesla økt fra 30 % til 35 %. Andelen aleneboende øker mest i aldersgruppen 16-29, men også for den eldste delen av befolkningen.

Figuren viser hva som påvirker eldres helse.

Psykisk helse og rusmiddelbruk

Når vi snakker om psykisk helse i folkehelsearbeidet, fokuserer vi på det som bidrar til god helse og et godt liv. Dette inkluderer evnen til å håndtere livets utfordringer, følelsen av glede og tilhørighet, personlig utvikling og vekst, et meningsfylt liv med gode relasjoner til andre.

Folkehelseinstituttet har estimert at mellom 30 og 50 % vil få en psykisk lidelse i løpet av livet. Angstlidelser er blant den vanligste gruppen psykiske lidelser. Det

forventes at rundt ¼ av den norske befolkningen vil få en angstlidelse i løpet av livet, mens en av fem vil få en depresjon. Det er sterke sammenhenger mellom sosio-økonomisk status og indikatorer på psykisk helse: Jo lavere sosioøkonomisk status, desto større er risikoen for psykiske lidelser og psykiske plager.

Flere forhold kan gi inntrykk av at forekomsten av psykiske lidelser øker i befolkningen, men de fleste studier som har sammenliknet forekomsttall i befolkningen over tid, finner ingen slik økning ([Mestre hele livet. Regjeringens strategi for god psykisk helse \(2017–2022\)](#))

Folkehelseprofil for Vennesla kommune 2024 viser en nedgang fra 2023 for antall personer med psykiske symptomer og lidelser i kommunen og ligger nå under landsgjennomsnittet.

Rusproblemer forekommer hos mennesker i ulike aldersgrupper og i alle deler av befolkningen. De fleste mennesker som i løpet av livet utvikler et moderat rusproblem, klarer å håndtere dette ved egen innsats eller med støtte fra familie og nettverk.

Bruk av rusmidler kan knyttes til mange skader og problemer. I tillegg til tapte leveår er alkohol risikofaktor ved en rekke ulike kreftformer og hjerte- og karsykdommer.

Narkotikamisbruk er forbundet med høy sykkelighet og dødelighet, og har store konsekvenser for den enkelte.

Alkohol er uten sammenligning det mest brukte rusmiddelet. 85 % av befolkningen over 18 år har drukket alkohol i løpet av de siste 12 måneder. Det totale alkoholkonsumet har flatet ut siden 2008. Det har vært nedgang blant de unge, mens kvinner og eldre personer har hatt et økende forbruk. ([Prop. 15 S \(2015–2016\) \(regjeringen.no\)](#))

Folkehelseprofilen for Vennesla kommune:

[Folkehelseprofilen 2024](#) viser at kommunen ligger på landsgjennomsnittet på noen områder, over landsgjennomsnittet på andre områder og under på noen indikatorer.

- Kommunen har en mindre andel av personer over 65 år enn landsgjennomsnittet. 12,4 % av befolkningen er mellom 65-79 mot 13,9 i landet. 4 % er over 80 år mot 4,5 % i landet.
- Andelen som bor i husholdninger med vedvarende lav inntekt, er høyere enn i landet som helhet. Vedvarende lav husholdningsinntekt vil si at den gjennomsnittlige inntekten i en treårsperiode er under 60 prosent av median husholdningsinntekt i Norge.
- Andelen som bor i husholdninger med høy gjeld, er lavere enn i landet som helhet.
- Andelen som leier bolig, er lavere enn landsgjennomsnittet: 11 % mot 12,4 i landet for øvrig.

- Kommunen ligger på landsgjennomsnittet når det gjelder trygghet i nærmiljøet.
- Kommunen har en høy andel av personer som står utenfor arbeidslivet. 26,3 % av personer mellom 20-66 år får stønad til livsopphold. Landsgjennomsnittet er på 17,4 %.
- Når det gjelder kvinner som røyker ligger kommunen over landsgjennomsnittet med 4,2 % mot landet som er 2,4 %.
- For psykiske symptomer og lidelser ligger kommunen bedre an enn landsgjennomsnittet. 159 av 1000 rapporterte personer mot 168 av 1000 på landsbasis.

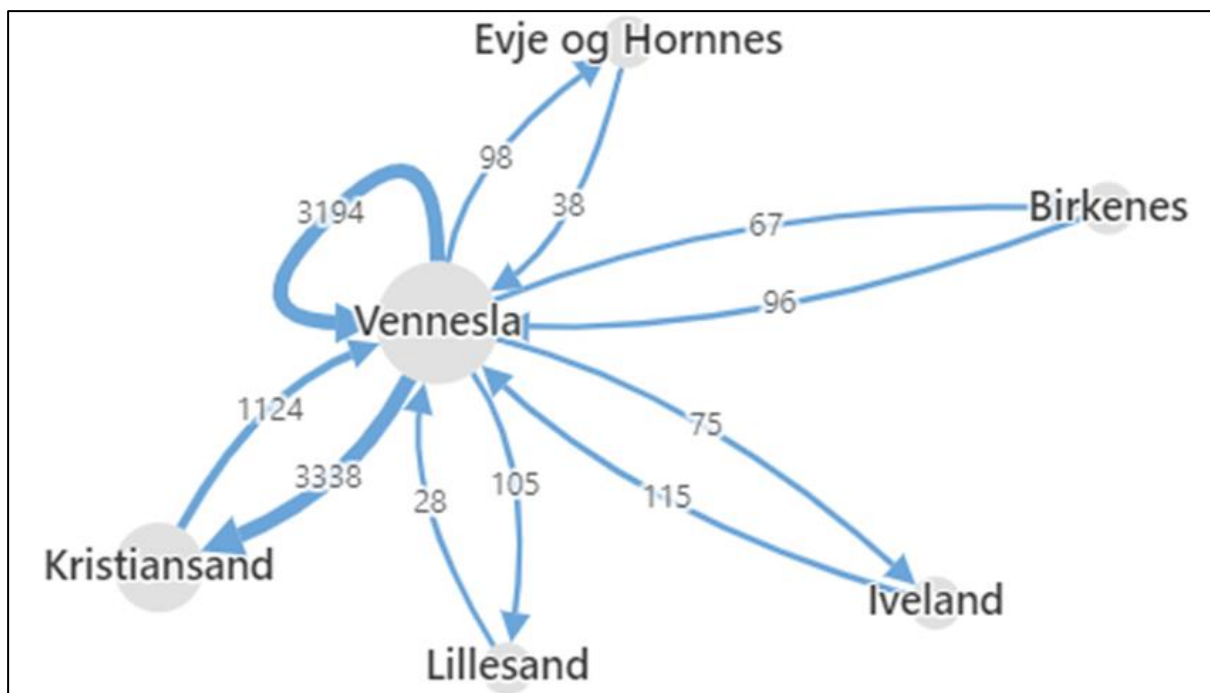
5. Næringsutvikling og arbeidsliv

Vennesla kommune har tre store og viktige aktører innenfor prosessindustri som forsyner både inn og utland: Hydro Vigelands Brug, Huntonit og Norgesplaster. Vennesla kommune er kommunens største arbeidsgiver med nær 1 400 ansatte. Huntonit AS (trevareindustri), er den største private arbeidsgiveren i Vennesla, og VEF entreprenør (oppføring av bygninger) er den største virksomheten innenfor bygg og anlegg.

Hunsfos næringspark er en tidligere papirfabrikk som er transformert til en moderne næringspark med om lag 100 bedrifter og 600 ansatte i ulike virksomheter. Nær 30 000 kvadratmeter industrilokaler er omgjort til et moderne og urbant næringsområde. Hunsfos opplevelse arrangerer konserter og arrangement som trekker mye publikum til Hunsøya. Det forventes at Hunsøya over tid utvikles til et sentralt bo- opplevelse og næringssenter i Vennesla.

Tømmerrenna og Setesdalsbanen er Vennesla kommunes mest besøkte attraksjoner. Tømmerrenna er 4 kilometer lang og den eneste i sitt slag i Norge. Denne originale tømmerrenna er gjennom årene restaurert og vernet. I dag er den et populært turmål for så vel lokale som nasjonale og internasjonale turister. Den er kåret til å være blant landets mest attraktive turmål. Setesdalsbanen er en smalsporet museumsbane som går på en 8 kilometer lang strekning mellom Grovane og Røyknes i Vennesla kommune. Banen ble åpnet i 196 og nedlagt i 1962. Siden har den gått som museumsbane og kan i løpet av en sesong ha opptil 30 000 passasjerer.

Kristiansandregionen har hatt en høy og positiv bostedsattraktivitet de siste ti årene. Samtidig har det vært sterk arbeidsplassvekst i regionen, noe som har stimulert innflyttingen ytterligere.

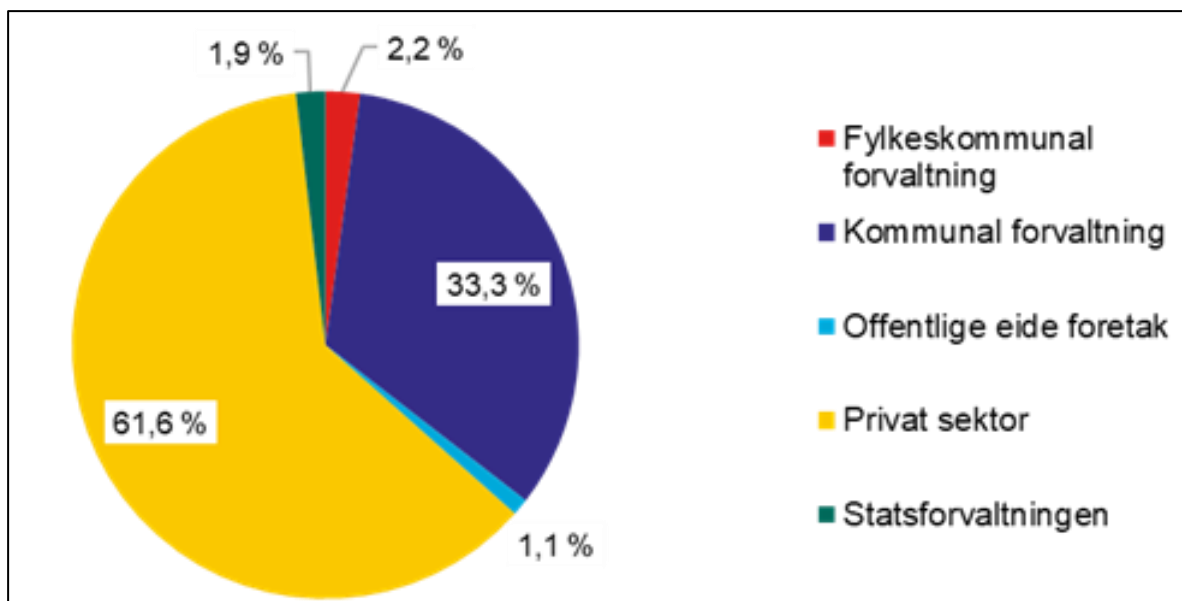
Figuren viser inn- og utpendling mellom Vennesla og kommunene omkring.

Vennesla kommune er en del av Region Kristiansand og har nært samarbeid innen næringsutvikling med felles strategisk næringsplan med tilhørende handlingsdel ([Fornybarregionen – strategi for verdiskaping i Kristiansands-regionen](#)). Vennesla hører til Kristiansand bo- og arbeidsmarkedsregion, og 46,1 % av de sysselsatte i Vennesla hadde arbeidssted i Kristiansand kommune per 4. kvartal 2022 (SSB). 44,1 % jobber i egen kommune.

Europas største næringspark for datasentre basert på fornybar energi ligger på Støleheia. Området har direkte fiberforbindelser til de viktigste knutepunkt i Europa og til USA. Området ligger tett til Kristiansand transformatorstasjon med tilhørende elektrisk krafttilgang. Flere milliarder er investert i fiber og datasentre. Nye prosjekt er under utvikling - delvis basert på å prosessere kunstig intelligens. Det forventes dette vil skape ytterligere utvikling og nye arbeidsplasser både i bygge- og driftsfase.

Vennesla kommune hadde i 2022 en positiv næringsattraktivitet. Det betyr en høyere vekst i arbeidsplasser enn forventet (2,2 %). I Vennesla har antall ansatte i privat sektor økt med nærmere 140 personer i løpet av de siste to årene. Vennesla har likevel en litt lavere andel ansatte i privat sektor enn snittet for Agder og Norge u/Oslo.

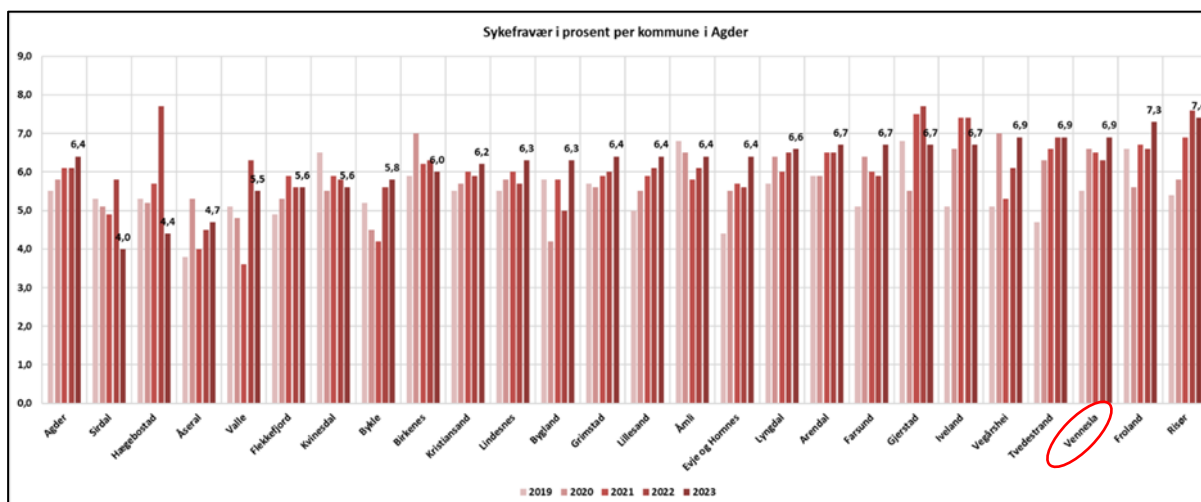
Sysselsettingsandelen i Vennesla kommune (22-66 år) er på 74,1 %. Sysselsettingsandelen er høyere enn snittet for menn i Agder, og noe lavere enn snittet for kvinner. Alle kommunene på Agder har høyere deltidsandel blant kvinner enn landsgjennomsnittet. I Vennesla kommune arbeider over halvparten av de sysselsatte kvinnene i deltidsstillinger (52 %), i motsetning til mennene (15 %).

Figuren viser prosentvis fordeling av sysselsatte per sektor, 4. kvartal 2022.

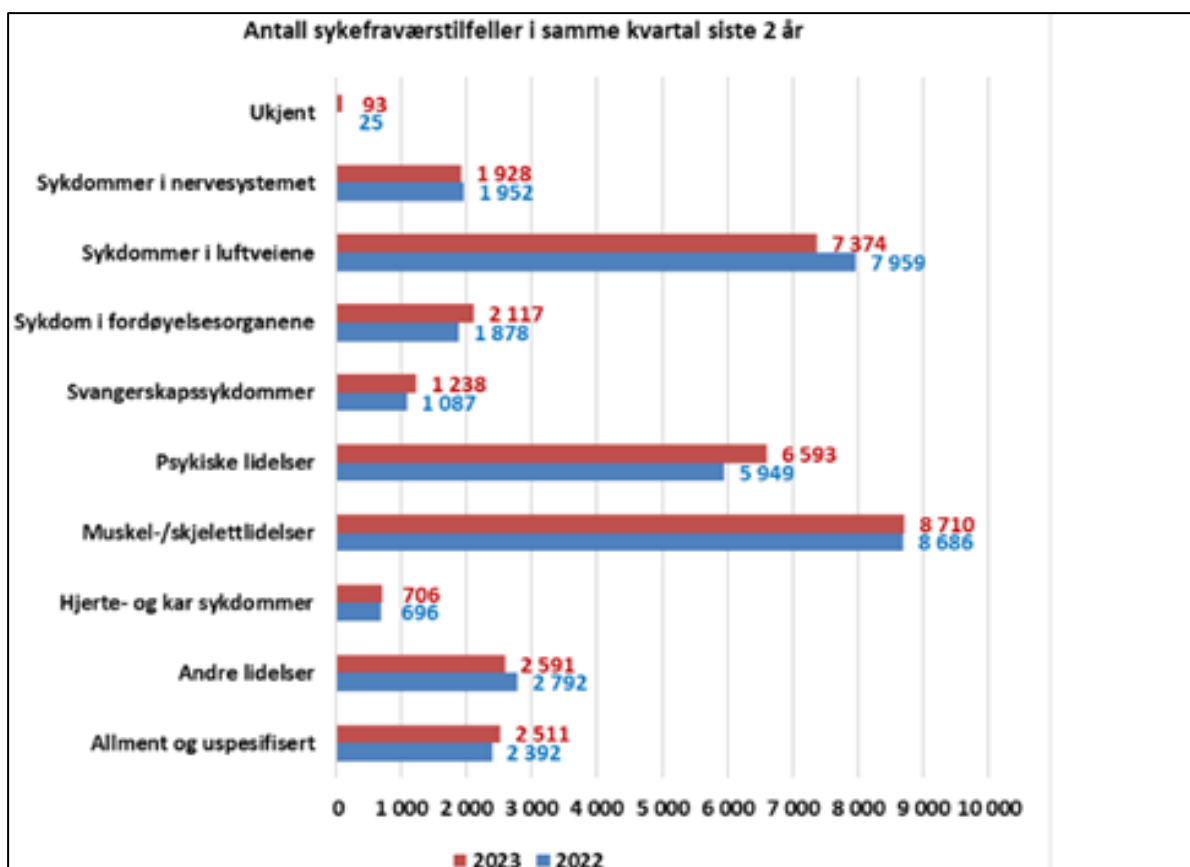
Sykefravær og utenforskap

Vennesla som kommune (ikke som arb.giver) har et generelt høyt sykefravær, med 5,5 i 2019 og 6,9 % for 4. kvartal 2023. Se figur under for utvikling i sykefraværet de siste 5 årene fra 2019 til 2023 for alle kommunene i Agder. Kilde: NAV

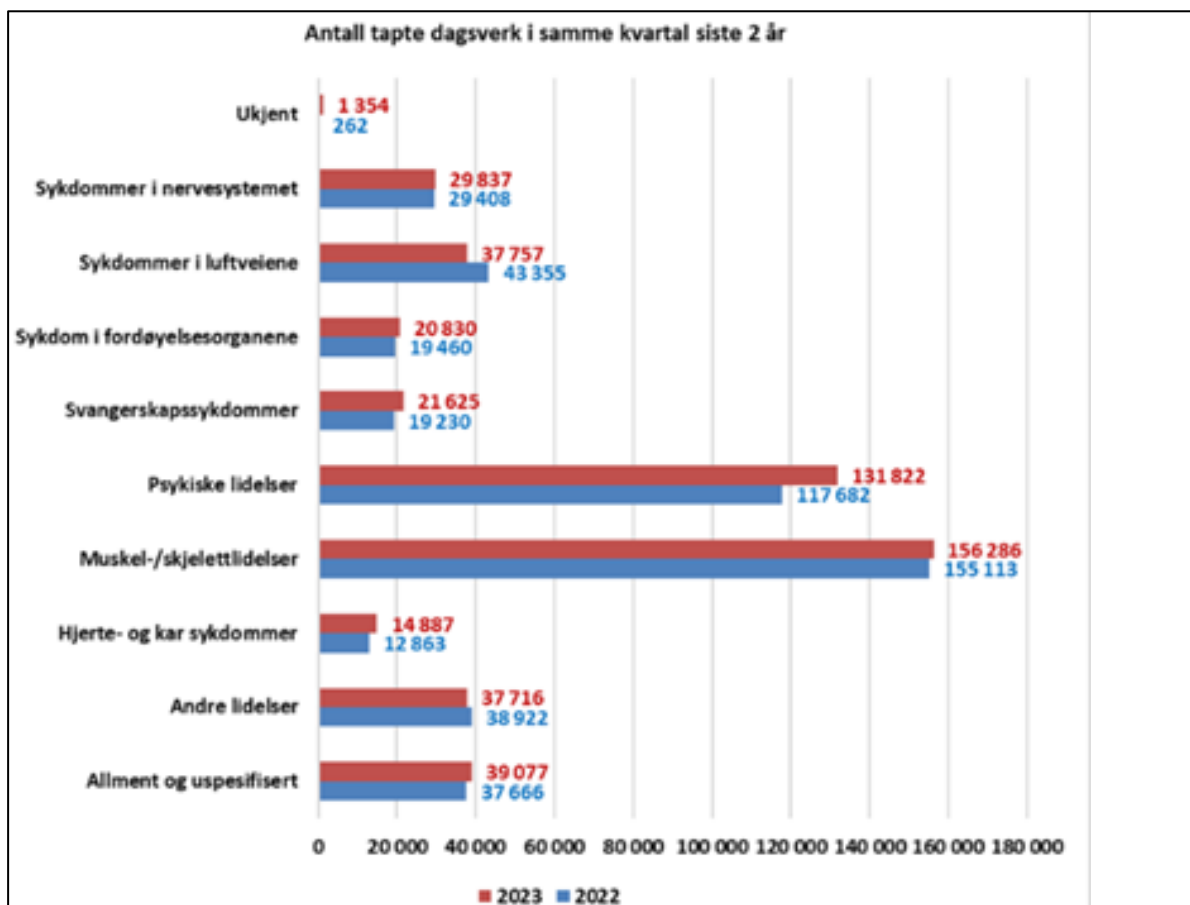

Figuren viser utvikling i sykefraværet de siste 5 år fram til 2023 for alle kommunene i Agder.

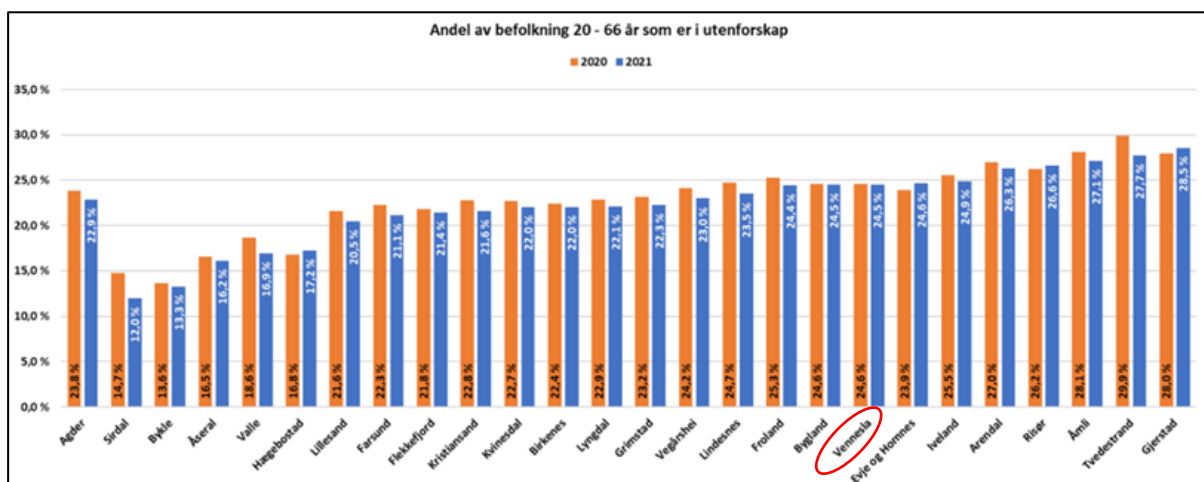
Muskel/skjelettlidelser er fremdeles den største årsaken til sykefraværet i Norge, noe vi ser også i Agder (se figuren nedenfor). Samtidig ser vi fra 2019 til 2023 en markant økning i sykefraværet innenfor diagnosen Psykiske lidelser, og spesielt for aldersgruppen 18-29. Kilde: NAV

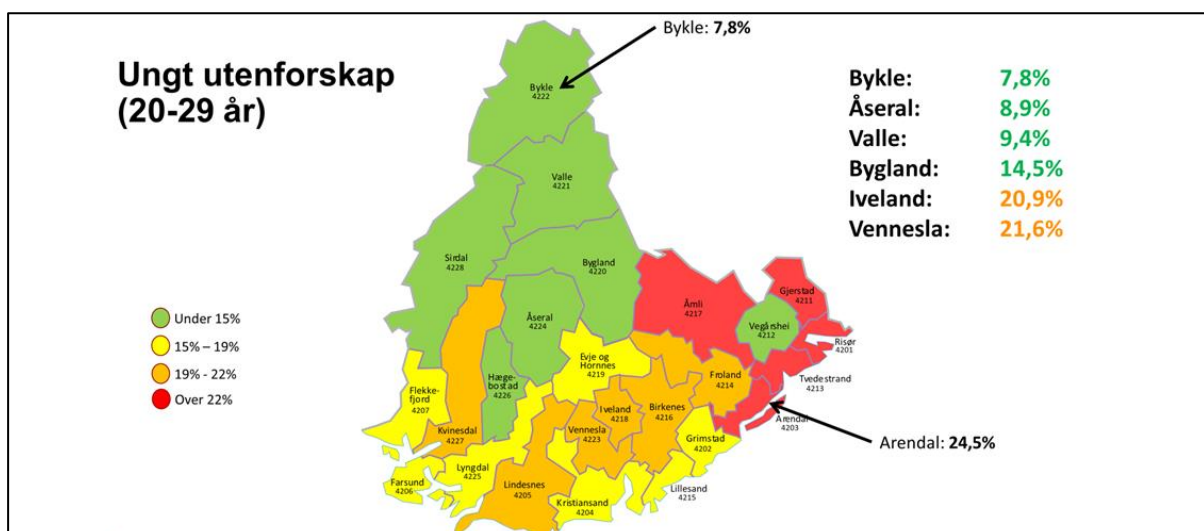
Figurene viser antall sykefraværstilfeller (ovenfor) og tapte dagsverk per diagnose (nedenfor) i 4. kvartal 2022 og 2023 med tall for Agder.

Agder er et av de fylkene som har høyest utenforskap, og av kommunene er Vennesla en av dem som ligger høyest med 24,5 %. Figuren under viser andel av befolkning 20-66 år som er i utenforskap per kommune i Agder. *Kilde: NAV*

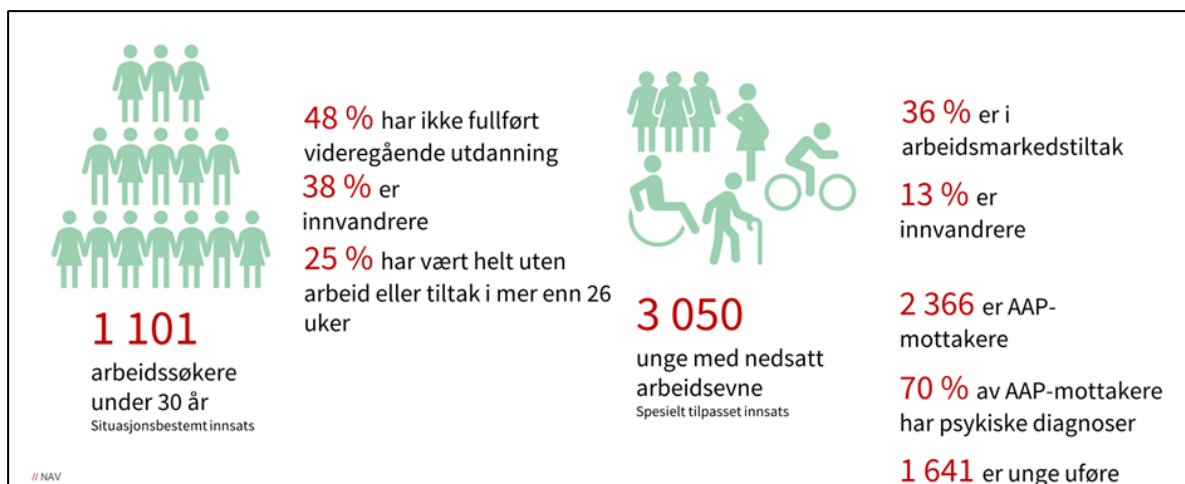
I Vennesla kommune står 21,6 % (2022) av innbyggere mellom 20-29 utenfor arbeidslivet, av ulike årsaker (se figuren nedenfor). *Kilde: NAV*

Figuren viser ungt utenforskap for Agder kommunene, hvor røde kommuner er høyt mens grønne er med minst utenforskap.

Med tanke på utfordringer i demografi, kostnader og ikke minst betydningen det har for den enkelte å være i arbeid, er det viktig å se på årsaker og muligheter for å redusere utenforskap i kommunen.

Antall mottaker av arbeidsavklaringspenger for denne gruppen har økt med 34 % de siste 4 årene, og andel uføre i samme aldersgruppe har økt med 7 % i samme periode.

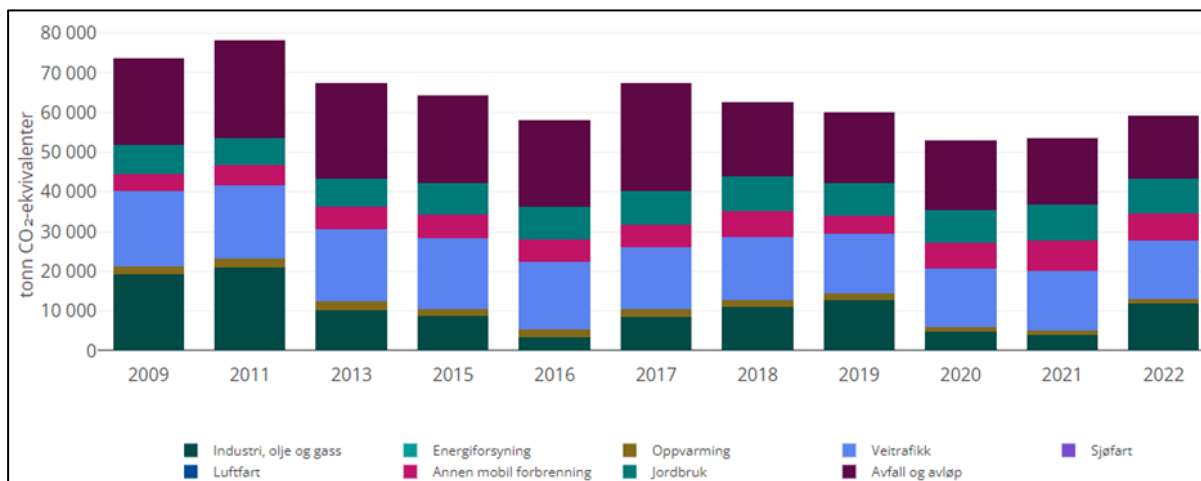
Figuren viser kjennetegn på unge under 30 år som står utenfor arbeidslivet i Agder, mars 2024.

6. Miljø, klima, areal, energi og forbruk

Klimaplanen til Vennesla kommune som ble vedtatt i kommunestyret 31. mars 2022 knytter seg sterkt til kommunes identitet som Grønn Urban Bygd. Kommunens målsetting er å redusere direkteutslipp av klimagasser med 55 %.

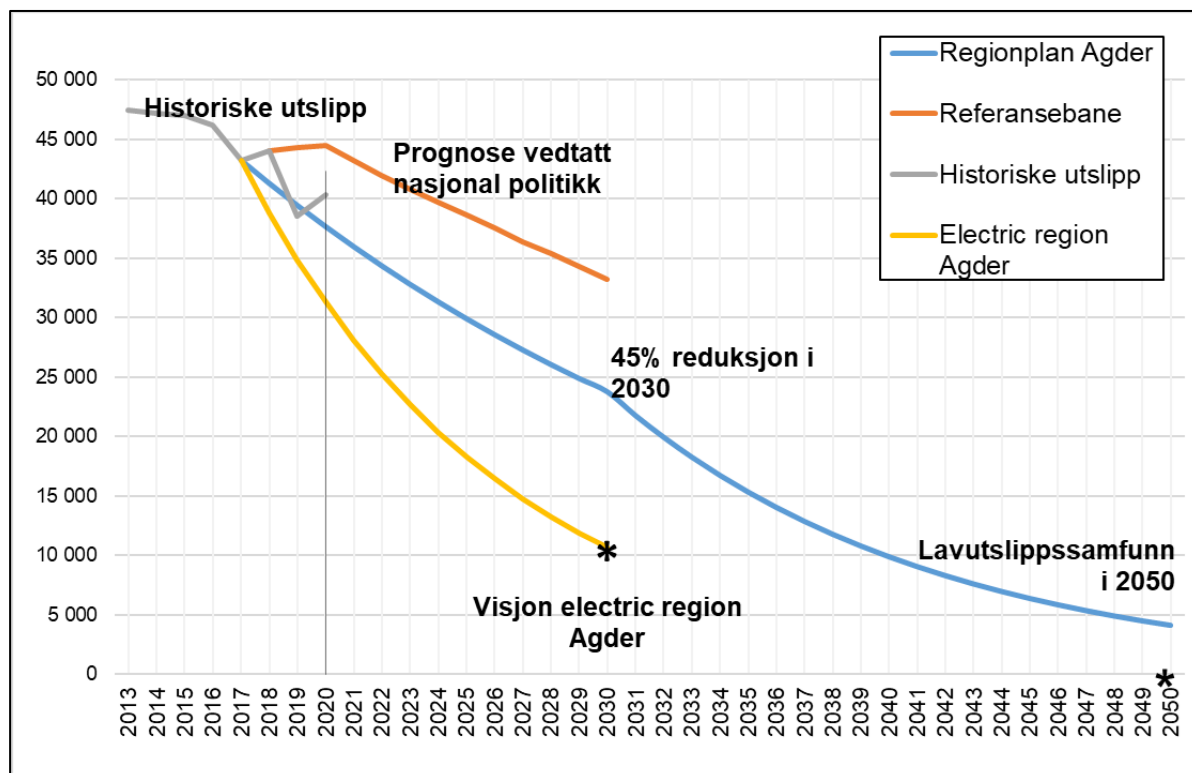
Tall fra Miljødirektoratet viser en reduksjon på 19,9 % fra 2009 til 2022. Samtidig viser prosentendring fra 2021 til 2022 er økning på 10,4 %.

Den største utslippskilden i 2022 var fra avfall og avløp med 15 622 tonn CO₂, deretter kommer veitrafikk med 14 802 tonn.

Figuren viser sektorfordelte direkteutslipp av klimagasser i Vennesla kommune i årene 2009-2022.

Regionplan Agder har mål om at årlige utslipp skal nær halveres i 2030, og at reduksjonen skal være på 90 % i 2050 i forhold til i 2017. Figuren under viser hvordan målbanen for regionplan Agder ser ut for Vennesla.

Disse målene betyr at årlige utslipp i Vennesla må ned fra 43 300 tonn i 2017 til 23 800 i 2030 og 4 100 tonn i 2050. Referansebanen viser effekten av allerede vedtatte, nasjonale tiltak. Dette er ikke tilstrekkelig for å nå målene.

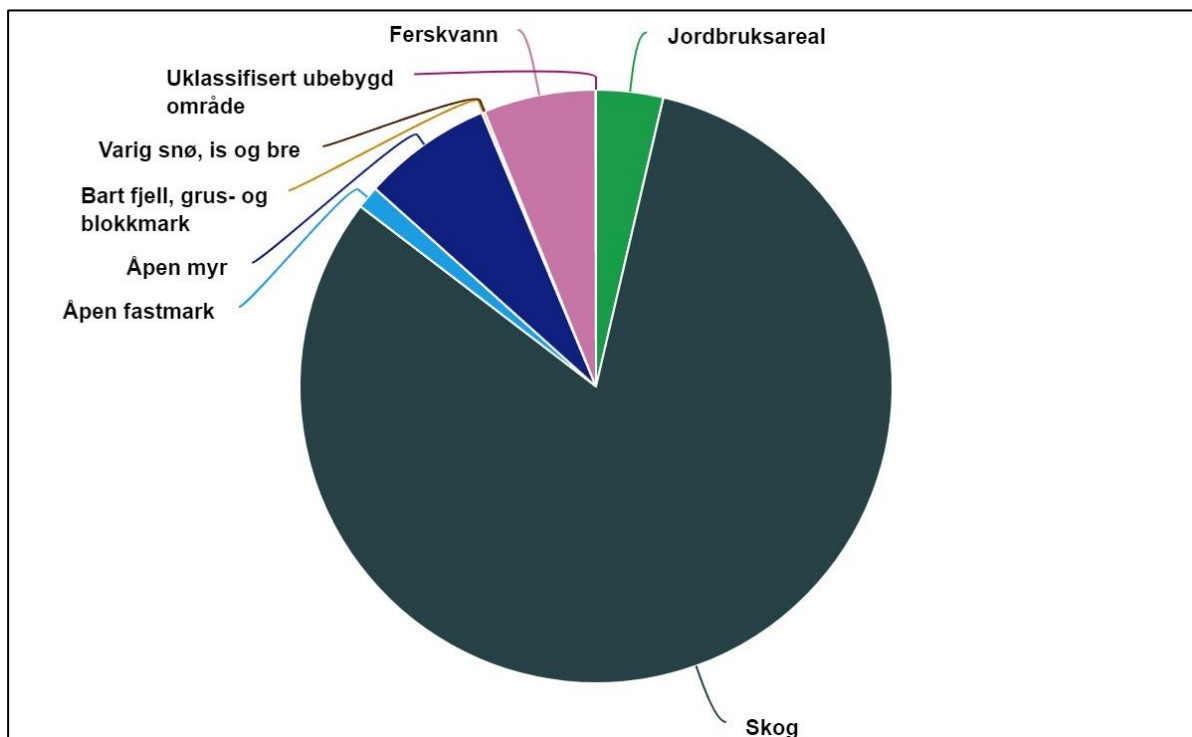
For å oppnå lavutslippssamfunnet innen 2050 kreves det mer omfattende strukturelle endringer i hvordan vi produserer og forbruker varer, produkter og energi, og det vil bli nødvendig med omfattende totalomstillinger i samfunnet.

Vennesla hører til Kristiansand bo- og arbeidsmarkedsregion, og 45,1 % av de sysselsatte i Vennesla drar på jobb i Kristiansand viser tall fra 4. kvartal 2021. Det er derimot 42,1 % som jobber i egen kommune, og som potensielt kunne vært tjent med bedre infrastruktur for å ta miljøbevisste valg.

Klimaregnskapet for kommunens egen virksomhet viser et høyt utslipp av restavfall. Avfall Sør viser til at det er et stort forbedringspotensial for kommunen til å bli bedre på kildesortering, ombruk og materialgjenvinning. Dersom Vennesla kommune skal nå målet om 60 % materialgjenvinningsgrad på husholdningsavfall og næringsavfall innen 2030, må restavfallet til kommunen som virksomhet reduseres kraftig. Tall fra 2020 viser at kategorien: restavfall til forbrenning fra Vennesla kommune står for over 80 tonn CO₂e.

Vennesla omfatter 384 km². Skog, myr og ferskvann utgjør 92 % av arealet. Per 2022 er 77 % av Vennesla dekket av skog, 8 % myr, 6 % ferskvann, mens fulldyrka jord utgjør 2,5 %. Bebyggd areal og samferdsel utgjør til sammen 3,4 %. En oversikt over arealressursene i kommunen viser at ca. 1,6 % av

landarealet i kommunen er vernet etter naturmangfoldloven. Figuren under viser arealbruk av kommunens ubebygde areal.

Arealbruksendringer er den største trusselen mot både naturmangfold og jordvern, og kunnskap er en forutsetning for å kunne ivareta viktige verdier. Oversikt fra SSB presentert av KS viser at 60 % av omdisponeringer fra dyrka og dyrkbar jord skjer til fordel for boligformål og trafikkområder. Andelen som bor i tettsted, er på 83 % i 2023. Befolkningstettheten i 2024 er 43 innbyggere per km².

Regionalt arealregnskap er utarbeida ved å sammenstille kommuneplanens arealdel, digitale reguleringsplaner, arealressursdata (AR5 og AR50) og SSB sitt datasett for arealbruk. Regionalt arealregnskap viser at Vennesla har satt av store areal, og da mest til boligbebyggelse. Samla er det satt av byggeområde i natur tilsvarende 0,4 dekar per innbygger. Gjeldende planer åpner for utbygging av nesten 6 000 dekar skog og 400 dekar myr.

7. Samfunnssikkerhet og beredskap

Kommunen har en viktig rolle i arbeidet med samfunnssikkerhet. Å skape trygge lokalsamfunn innebærer å opprettholde kritiske samfunnsfunksjoner ved uønskede og uventede hendelser. Selv om vi i utgangspunktet lever i et stabilt og trygt samfunn er risiko- og sårbarhetsbildet sammensatt og i endring.

Statsforvalteren i Agder har i 2023 utviklet og oppdatert ROS Agder. Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) er en systematisk fremgangsmåte for nettopp å kunne

identifisere uønskede hendelser, foreta en vurdering av hvor ofte disse vil kunne inntreffe og hva slags konsekvenser de vil kunne gi. ROS Agder bidrar til økt kunnskap og bevissthet om risiko og sårbarhet i fylket, samtidig som det tas hensyn til nasjonale og globale utviklingstrekk.

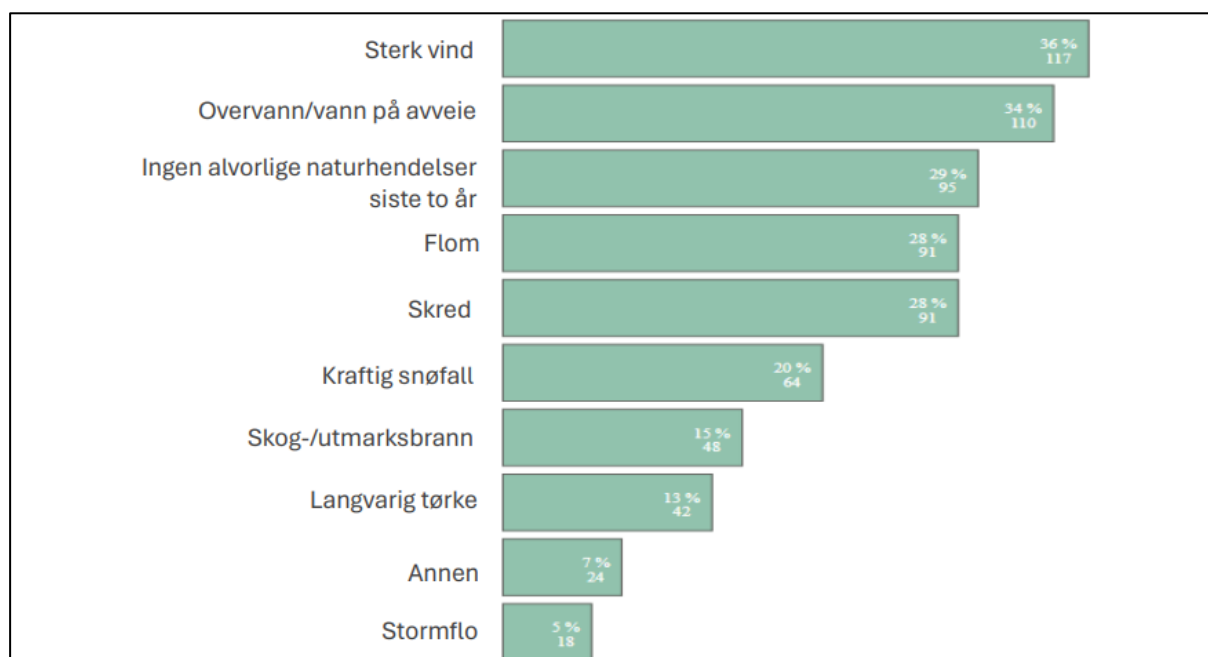
Den senere tiden har risikobildet endret seg. Klimautviklingen treffer oss oftere og med større styrke. Samfunnet digitaliseres og gjøres til dels mer sårbart. Vi får en eldre og mer sårbar befolkning. Vi er stadig mer avhengig av at kraft og elektronisk kommunikasjon er operativt. Totalforsvaret har fått økende fokus etter Russlands invasjon av Ukraina.

Innbyggernes forventninger til kommunen, særlig i forhold til god tilgang på informasjon øker. Det er nødvendig å styrke innbyggernes egenberedskap, og gjøre tjenestene robuste nok til å takle utfall av strøm og mobilnett, særlig ved økt bruk av velferdsteknologi.

Kommunens arealplanlegging må ta høyde for et mindre stabilt klima. Vi kan forvente at episoder med kraftig nedbør øker vesentlig, både i intensitet og hyppighet. Dette gir økt fare for flom, og krever økt vedlikehold av kommunale veier. Vi kan også forvente økt hyppighet av skred. Langvarige perioder med lite nedbør kan gi ekstrem tørke og risiko for skogbrann.

Det jobbes nå med revidering av kommunens helhetlig ROS. Denne skal gi en samlet oversikt over kommunens ansvar og roller innenfor samfunnssikkerhet og beredskap. Her skal ulike hendelser som kan berøre oss analyseres. Hver hendelse skal beskrives sammen med vurdering av sårbarhet, sannsynlighet, konsekvenser, usikkerhet og risiko og forslag til tiltak. Dette gir oss en systematisk oversikt over hva vi har av ulike tiltak i dag og hva vi må jobbe videre med. Dette er tiltak som både skal hindre at hendelser skjer og tiltak som skal redusere konsekvensene dersom hendelser skjer. Arbeidet med kommunens helhetlig ROS er forventet ferdig høsten 2024.

Figuren under viser andel og antall kommuner med alvorlige naturhendelser fordelt på type hendelser.

8. Kommunens økonomiske situasjon

Vennesla kommune har gjennom mange år hatt en forholdsvis stabil økonomi. Kontinuerlige omstillingsprosesser og effektivisering har vært nødvendig for å holde kontroll på utgiftene. Dette sammen med forholdsvis stabile rammevilkår fra staten, god avkastning på finanskapitalen og høye utbytter fra Agder Energi har gjort det mulig å oppnå stabilt gode regnskapsresultater. Det er samtidig gjennomført store investeringer, spesielt innenfor skole, barnehage og kultur. I tillegg har en gjennomført en betydelig opptrapping av tjenestetilbudet innenfor helse- og omsorgssektoren, skoler og barnehager.

Gode regnskapsresultater de siste årene har gjort det mulig å bygge opp en forholdsvis solid fondskapital i kommunen. Til sammen på generelt disposisjonsfond og bufferfond for svingninger i finansmarkedet har vi ved utgangen av 2022 ca. 184 mill. kr. til disposisjon.

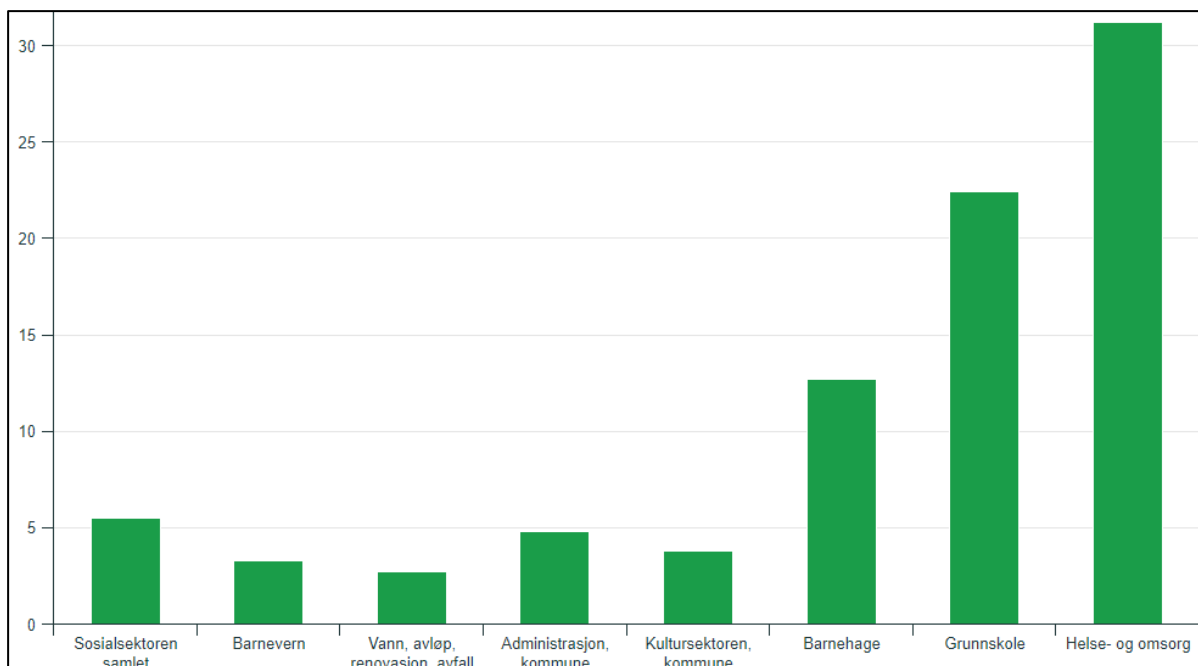
Samtidig har vi de siste årene også opplevd usikkerhet. Krig i våre nærområder, koronaepidemi, økende rente, negativ avkastning på finanskapitalen og svært høy prisstigning på varer og tjenester. Dette påvirker driftsbudsjett og gjennomføring av planlagte investeringsprosjektet. I tillegg opplever vi stort press på utgiftene på flere av tjenesteområdene og da spesielt innen grunnskolene.

For å sikre en bærekraftig utvikling av kommunens økonomi på de neste 20 årene, blir vi nødt til å kontinuerlig vurdere nivået på våre driftsutgifter. I det langsiktige bildet er det åpenbart at Vennesla og andre kommuner ikke kan drive som vi har gjort tidligere. Vi må finne smartere måter å jobbe på. Vi må ta i bruk ny teknologi og utvikle tjenestene i nært samarbeid med brukere og frivillig sektor. Ressursene må kanaliseres der behovene og veksten er størst. For å få dette til kan nok eksisterende strukturer, arbeidsformer og nivå på tjenestene bli utfordret.

Ifølge kommunelovens § 14-2 skal kommunestyret vedta finansielle måltall for utviklingen av kommunens økonomi. Måltallene skal øke bevisstheten om kommunestyrets ansvar for en langsiktig og forsvarlig økonomiforvaltning. Kommunestyret har i sak 24/20 vedtatt følgende økonomiske nøkkeltall/måltall for Vennesla kommune:

- Netto driftsresultat bør være minst 1 % av driftsinntektene.
- Generelt disposisjonsfond og bufferfond knyttet til finansforvaltningen bør til sammen utgjøre 10 % av driftsinntektene.
- Investeringslån fratrukket lån til selvkostområdene vann, avløp og slam bør maksimalt utgjøre 50 % av driftsinntektene.

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter blir brukt som et mål på kommunenes økonomiske handlingsfrihet, og er en viktig indikator på om det er økonomisk balanse i kommunen. Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi anbefaler at nivået på driftsresultatet utgjør 1,75 % av brutto driftsinntekt over tid. I 2023 var kommunens driftsresultat på 1,1 prosent. Kommunes driftsutgifter per innbygger i 2023 var 105 336 kroner, mens driftsinntektene var på 104 408 kroner per innbygger. Figuren under viser utgifter etter valgte tjenesteområder i 2023.

9. Kommunens hovedutfordringer

Norske lokalsamfunn og kommuner står overfor flere gjennomgripende utfordringer som skal håndteres samtidig. I tillegg påvirkes vi i aller høyeste grad av globale og regionale trender. Klimaendringene gir kommunene nye utfordringer i samfunnssikkerhetsarbeidet, og sikkerhetssituasjonen i Europa har endret seg betydelig på kort tid. Det krever formidabelt lederskap på alle nivåer hvis vi skal greie omstillingene. Vi må forberede oss på vonde, vanskelige og viktige valg fremover.

Med bakgrunn i kunnskapsgrunnlaget og kommuneplanens samfunnsdel har Vennesla kommune valgt å sette hovedfokus på følgende tre store hovedutfordringene i tiden framover;

1. Klima- og naturkrisen
2. Utenforskap
3. Demografiske endringer

Kommunens hovedutfordringer må følges opp via arbeidet gjennom den kommunale planstrategien og kommuneplanens samfunnsdel.

Informasjonskilder

[Hent folkehelseprofil eller oppvekstprofil - FHI](#)

[Utslipp av klimagasser i Norges kommuner og fylker - miljodirektoratet.no](#)

[Arealbruk i kommunene – SSB](#)

[Kommunefakta – SSB](#)

[Agdertall](#)

[Regional analyse](#)